

TRONDHEIM KOMMUNE

Rådmannen

Rådmannens forslag til handlings- og økonomiplan 2016-2019 - Budsjett 2016

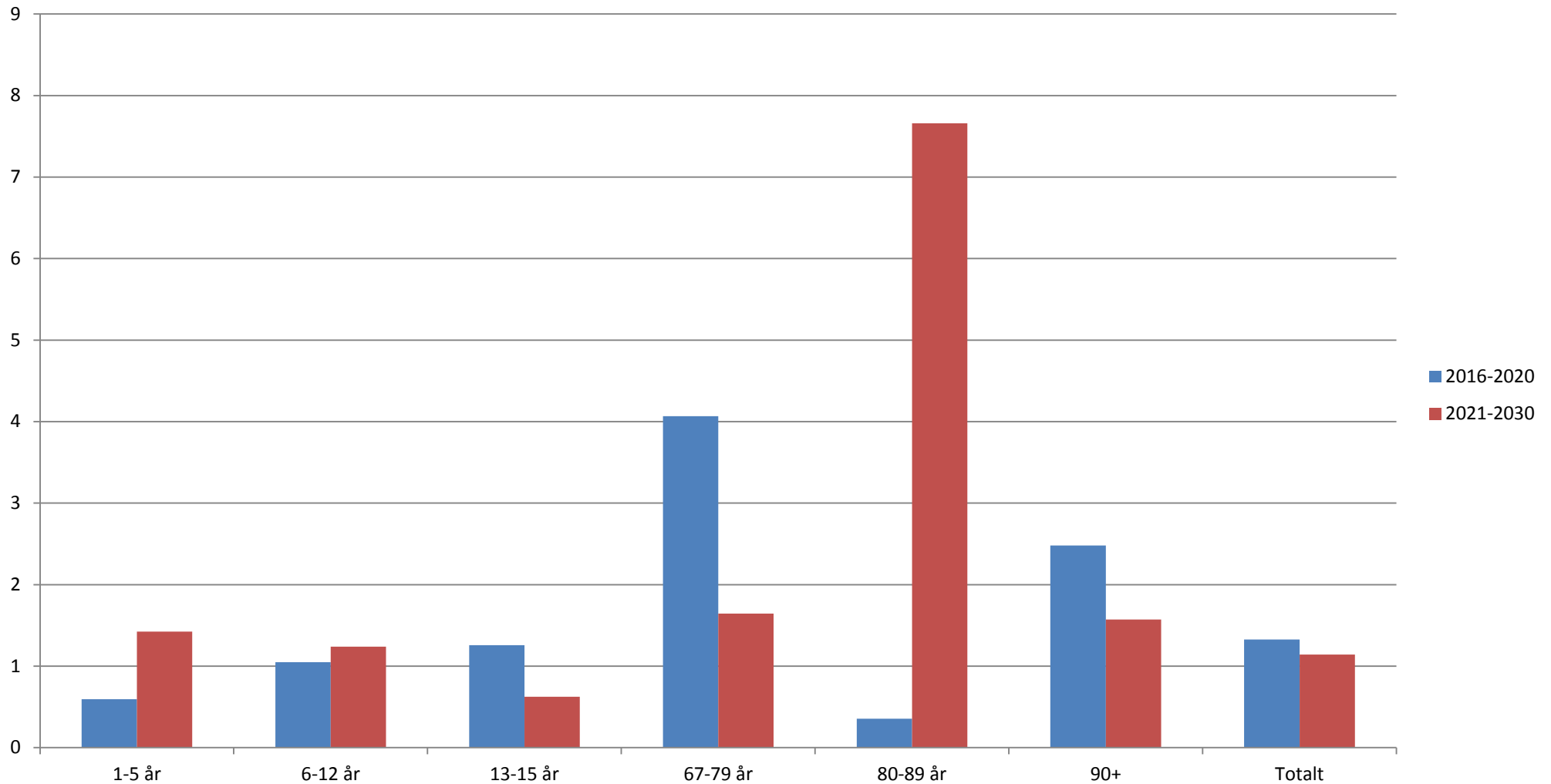
Kommuneplanens hovedmål

- I 2020 er Trondheim en internasjonalt anerkjent teknologi- og kunnskapsby
- I 2020 er Trondheim en bærekraftig by, der det er lett å leve miljøvennlig
- I 2020 er Trondheim en inkluderende og mangfoldig by
- I 2020 er Trondheim kommune en aktiv samfunnsutvikler og attraktiv arbeidsgiver

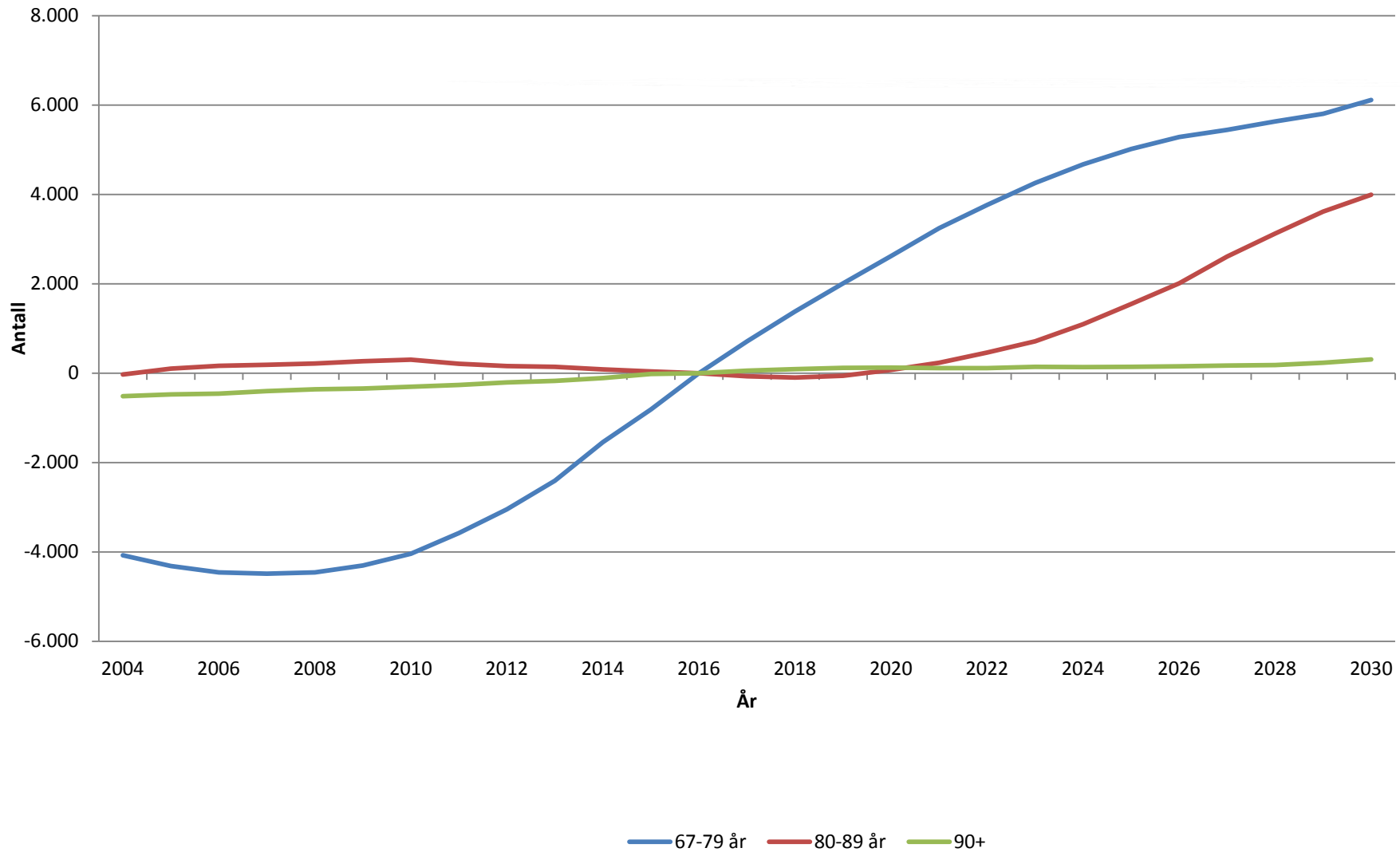
Innovasjon
Tidlig innsats
Fortsatt forsvarlig drift

Byen vokser

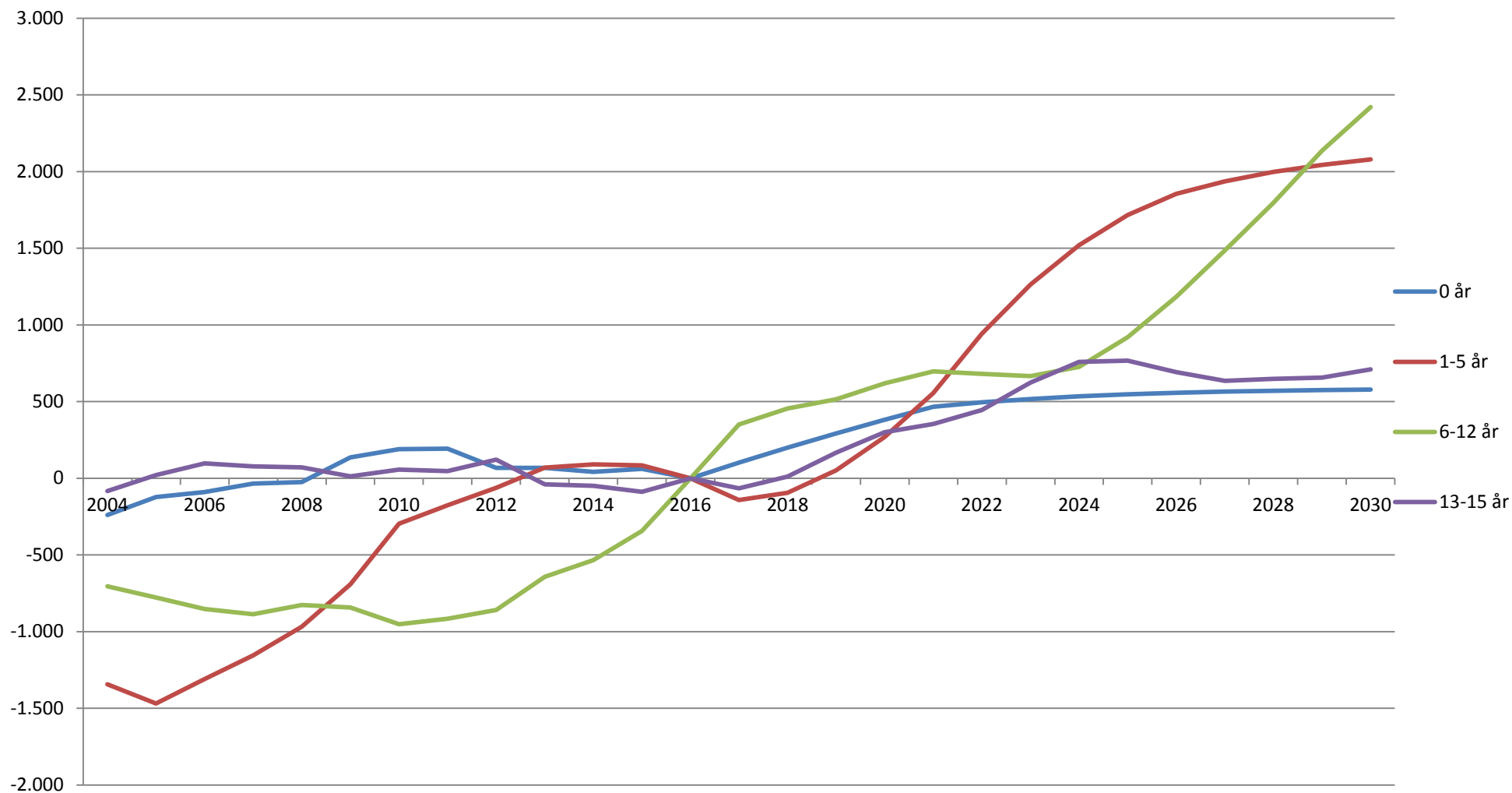
33 000 flere innbyggere i 2030

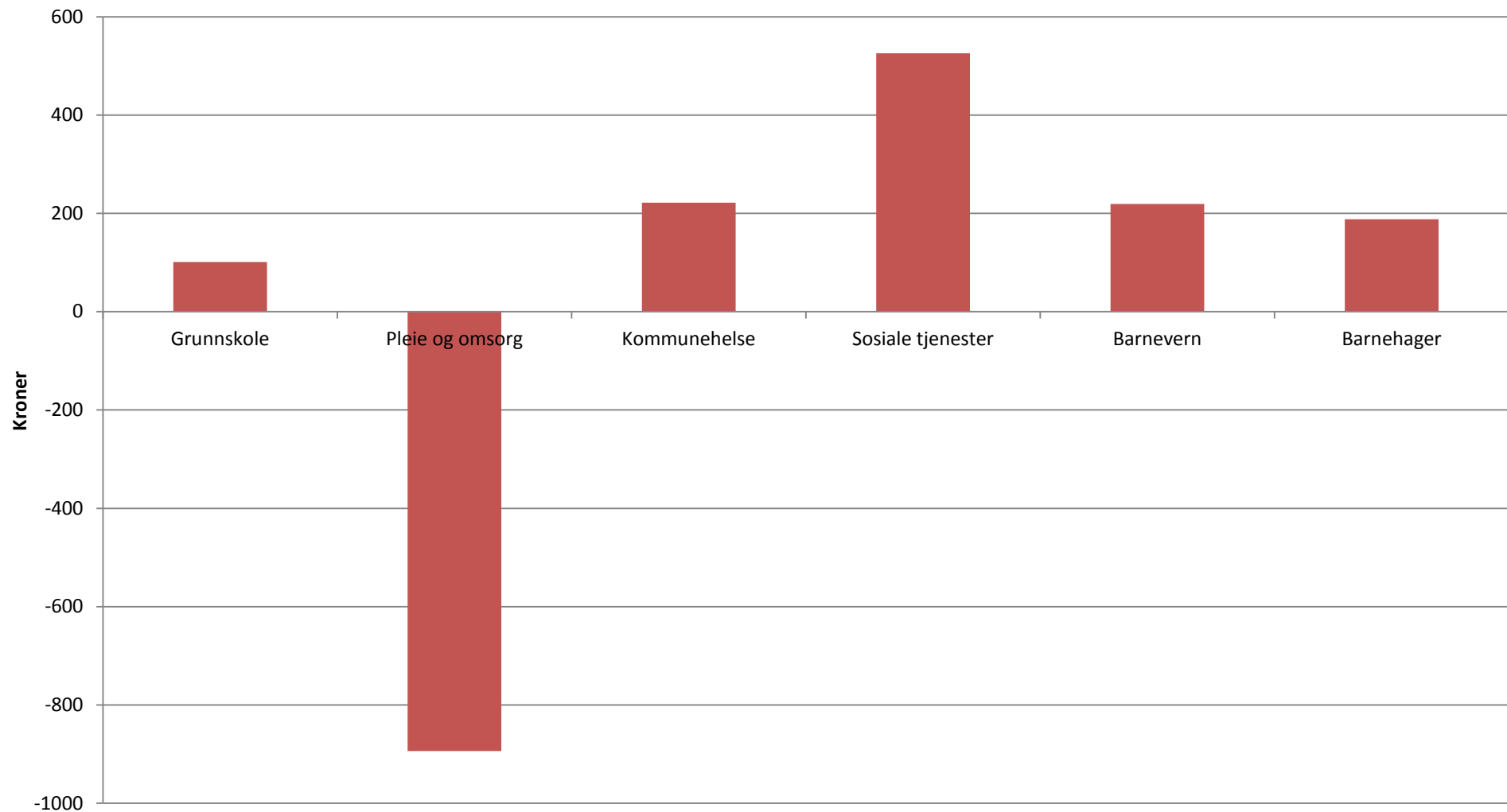
Utvikling i antall eldre 2004-2030

Utvikling i antall barn/ungdom 2004-2030

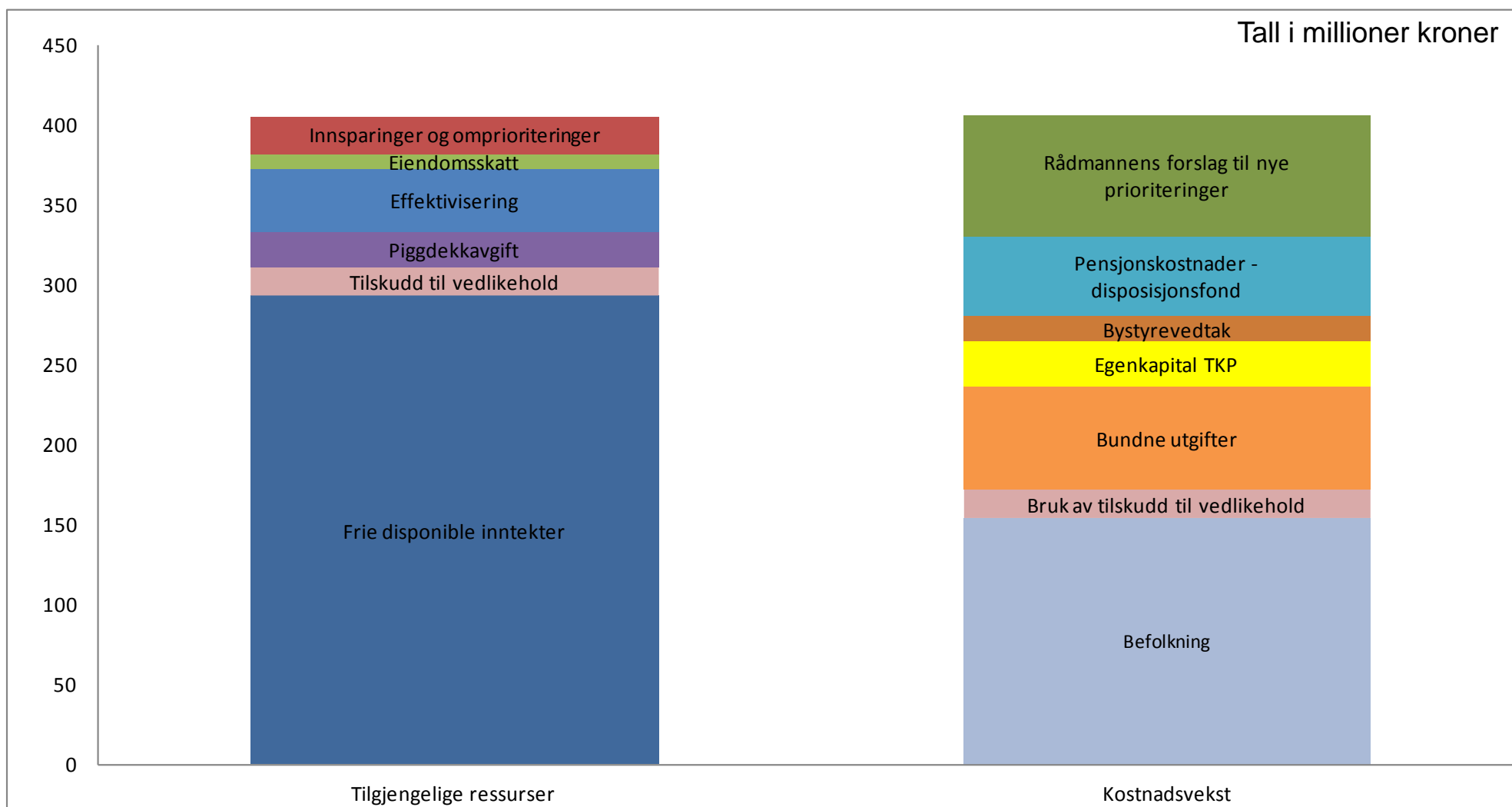
Netto driftsutgifter. Tall i kroner per innbygger (avvik fra ASSS)

Hovedprioriteringer

- Styrking av hjemmetjenesten
- Økt bemanning på helse- og velferdssentrene
- Styrking av bo- og aktivitetstilbud for utviklingshemmede
- Videreføre fortsatt høy lærertetthet
- Øke sparingen for å håndtere framtidig vekst i pensjonskostnadene

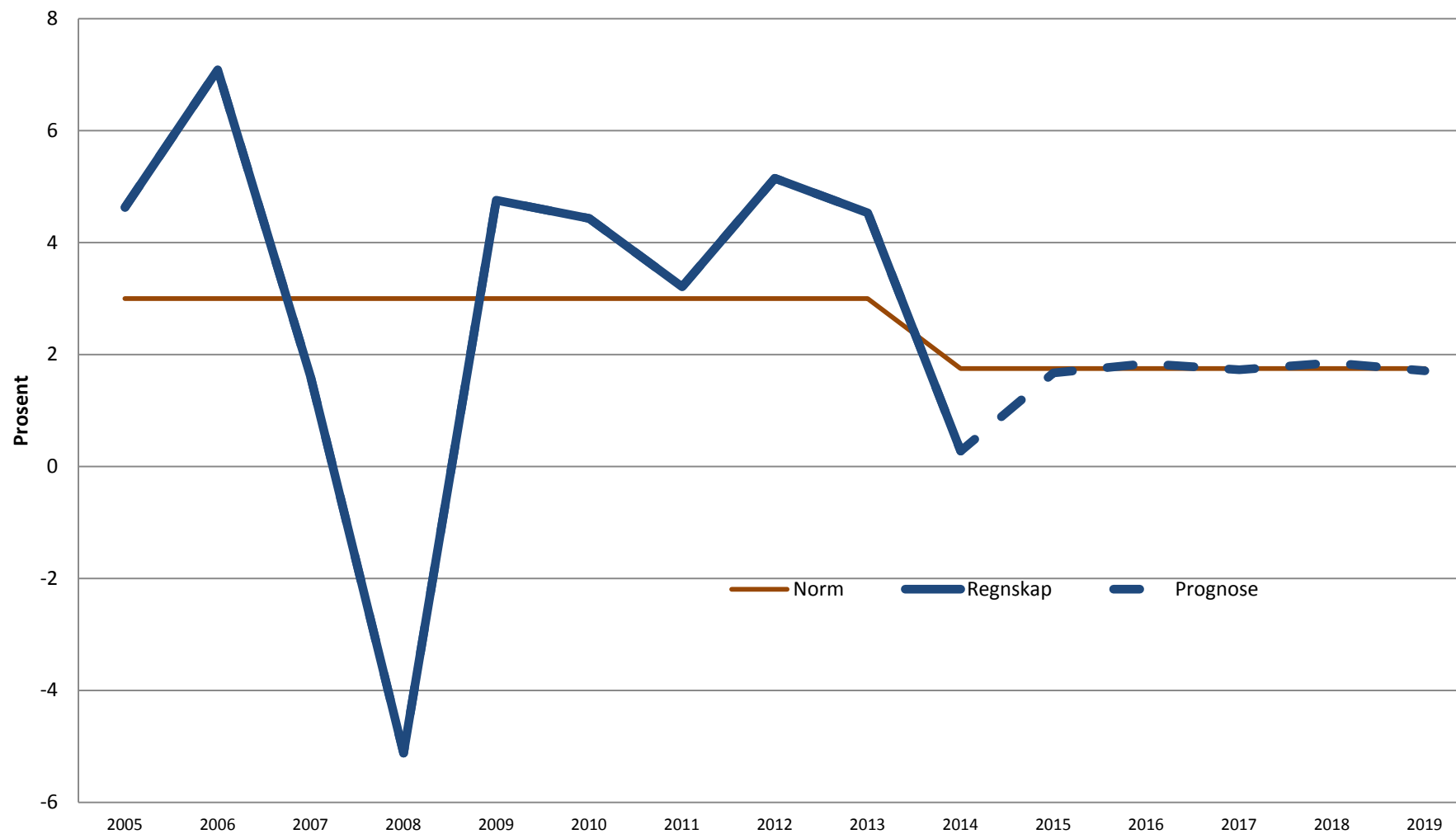
Tilgjengelige ressurser og kostnadsvekst

Hovedtall 2016-2019

Tall i milliarder kroner	2016	2017	2018	2019
Driftsinntekter	12,55	12,71	12,90	13,11
Kapitalinntekter	0,35	0,32	0,32	0,34
Sum inntekter	12,89	13,03	13,22	13,45
Driftsutgifter	11,78	11,87	11,95	12,06
Kapitalutgifter	0,88	0,94	1,03	1,17
Sum utgifter	12,66	12,81	12,98	13,23
Netto driftsresultat	0,23	0,22	0,24	0,22

Utviklingen i netto driftsresultat

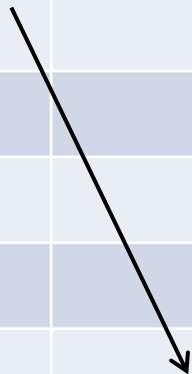

Handlingsreglene

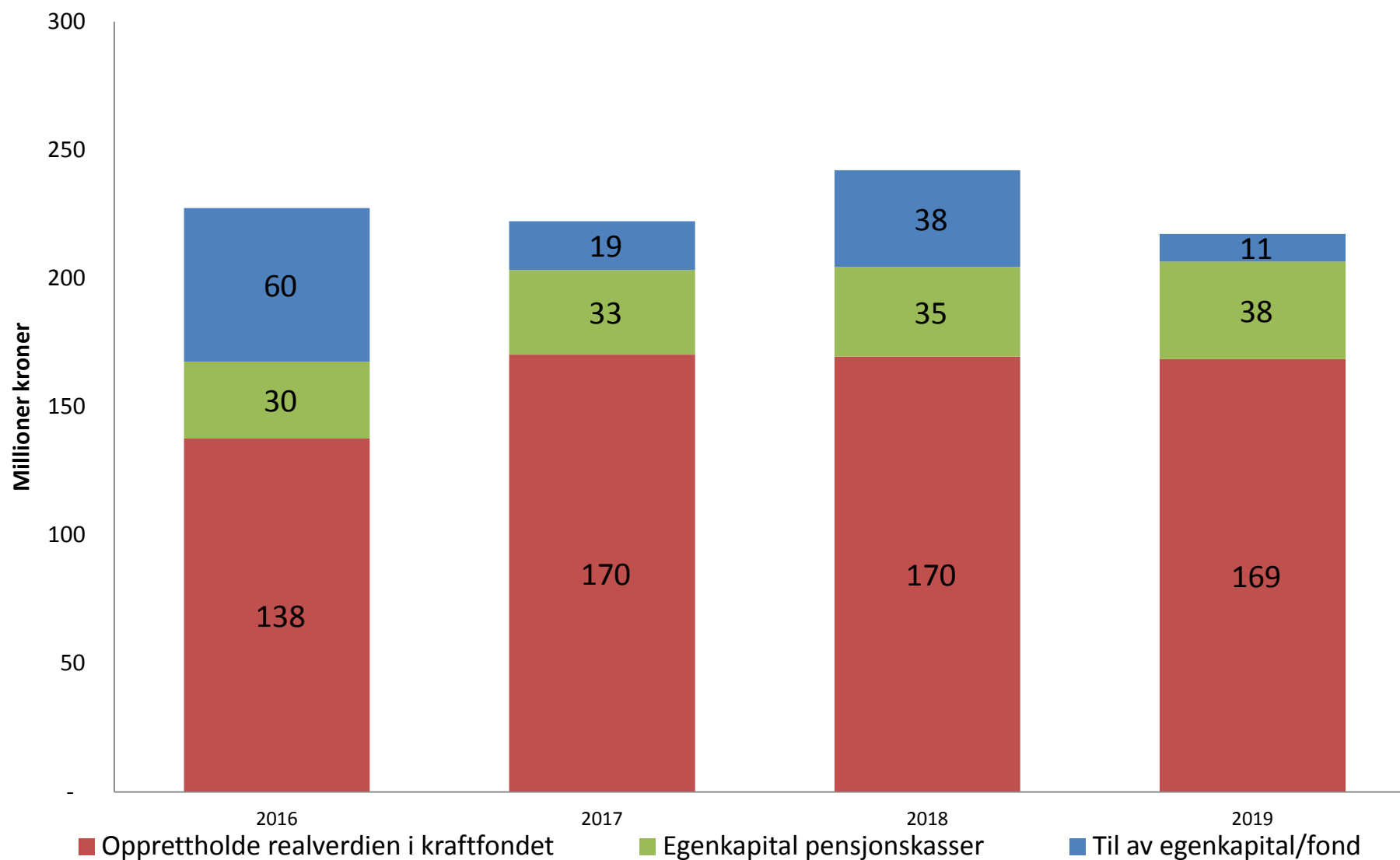
- Kompensasjon for befolkningsendringer og arealendringer
- Mål om et fritt disposisjonsfond på minimum 200 millioner kroner
- Bruk av realavkastning fra kraftfondet
 - Etterskuddsmodellen ligger fast - realavkastningen benyttes året etter at den er opptjent
 - Realavkastningen skal brukes til finansiering av investeringer
 - I 2016 vil 50 prosent brukes til finansiering av investeringer, i 2018 ,100 prosent

Kraftfondet

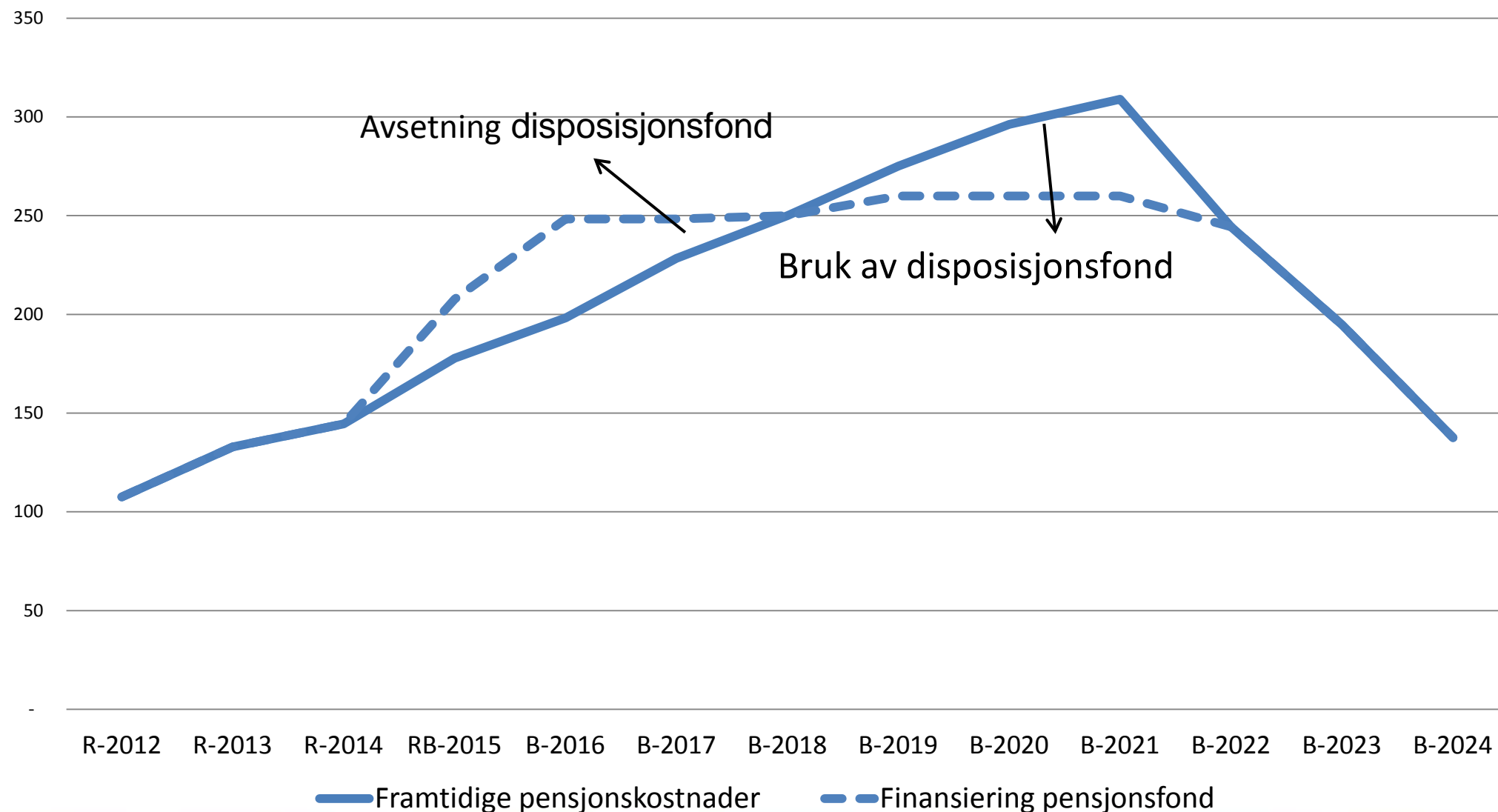
	2015	2016	2017	2018	2019
Realavkastning til disposisjonsfond	129,7	104,4	63,6	63,4	63,3
Bruk:					
Til drift		62,4	39,2		
Til Inv		62,3	61,2	61,1	60,9
Særfond		5	4	2,5	2,5
Sum bruk av disposisjonsfond		129,7	104,4	63,6	63,4

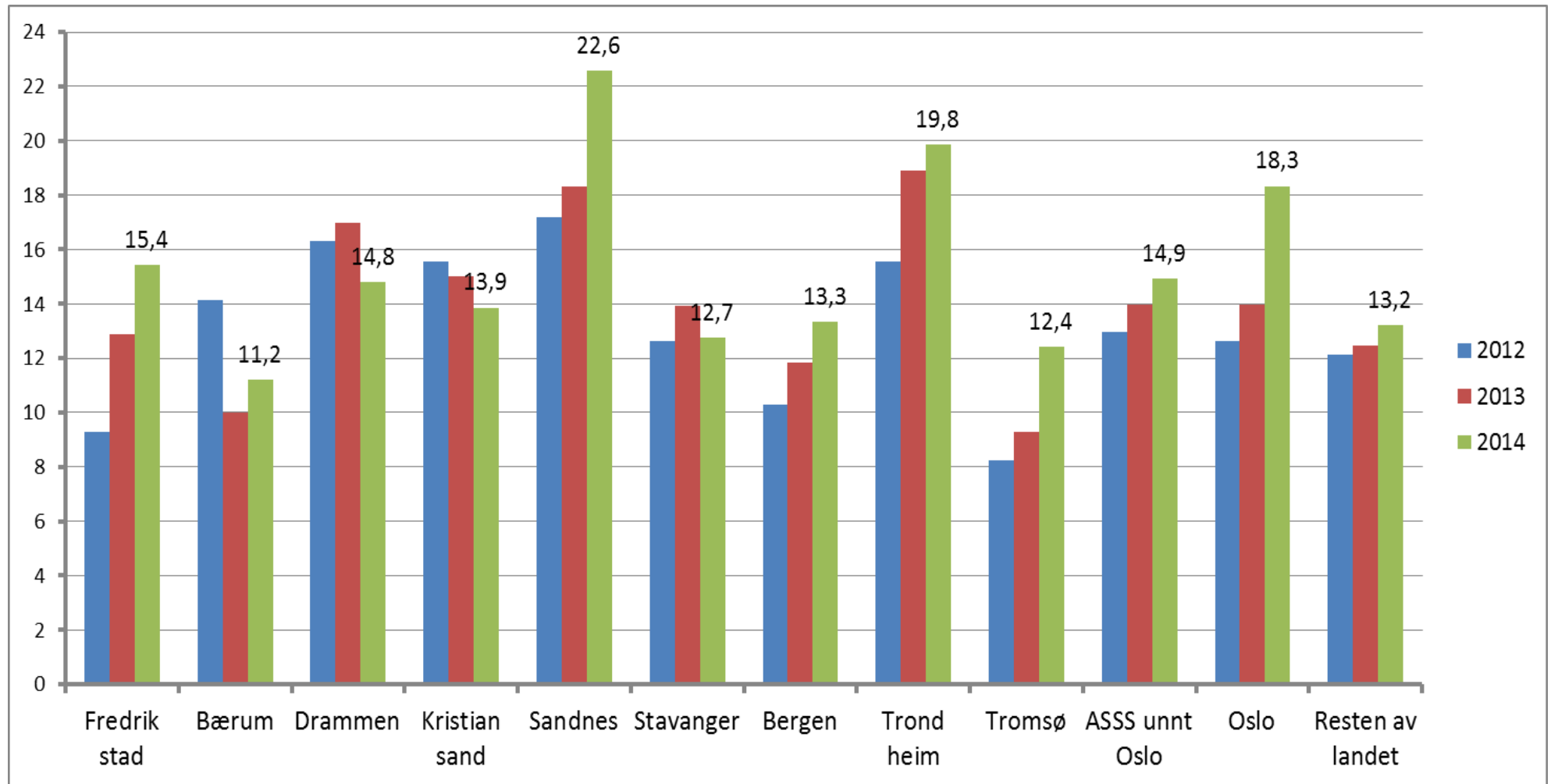
Anvendelse av netto driftsresultat

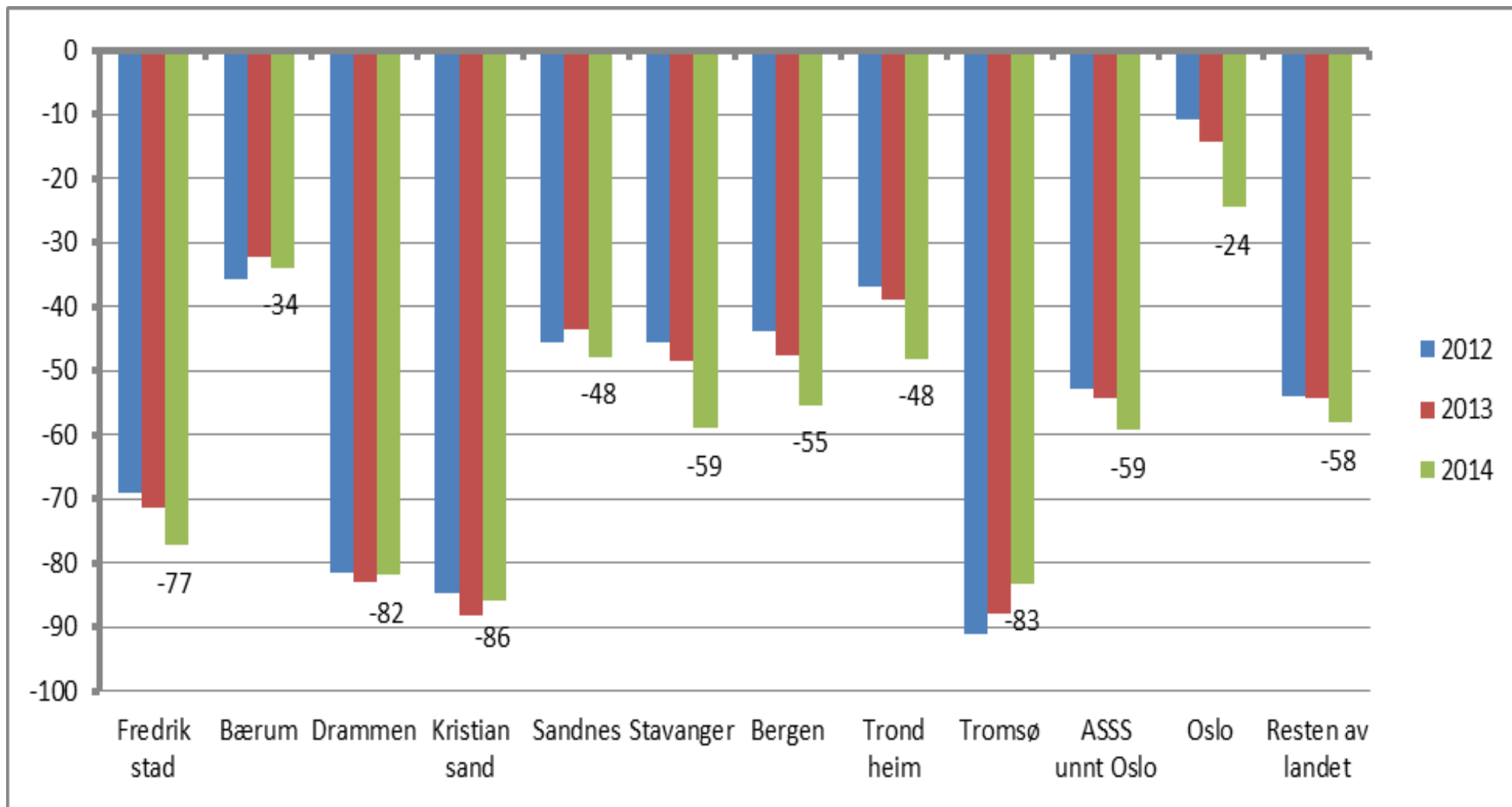
Pensjon – utjevning av fremtidige kostnader

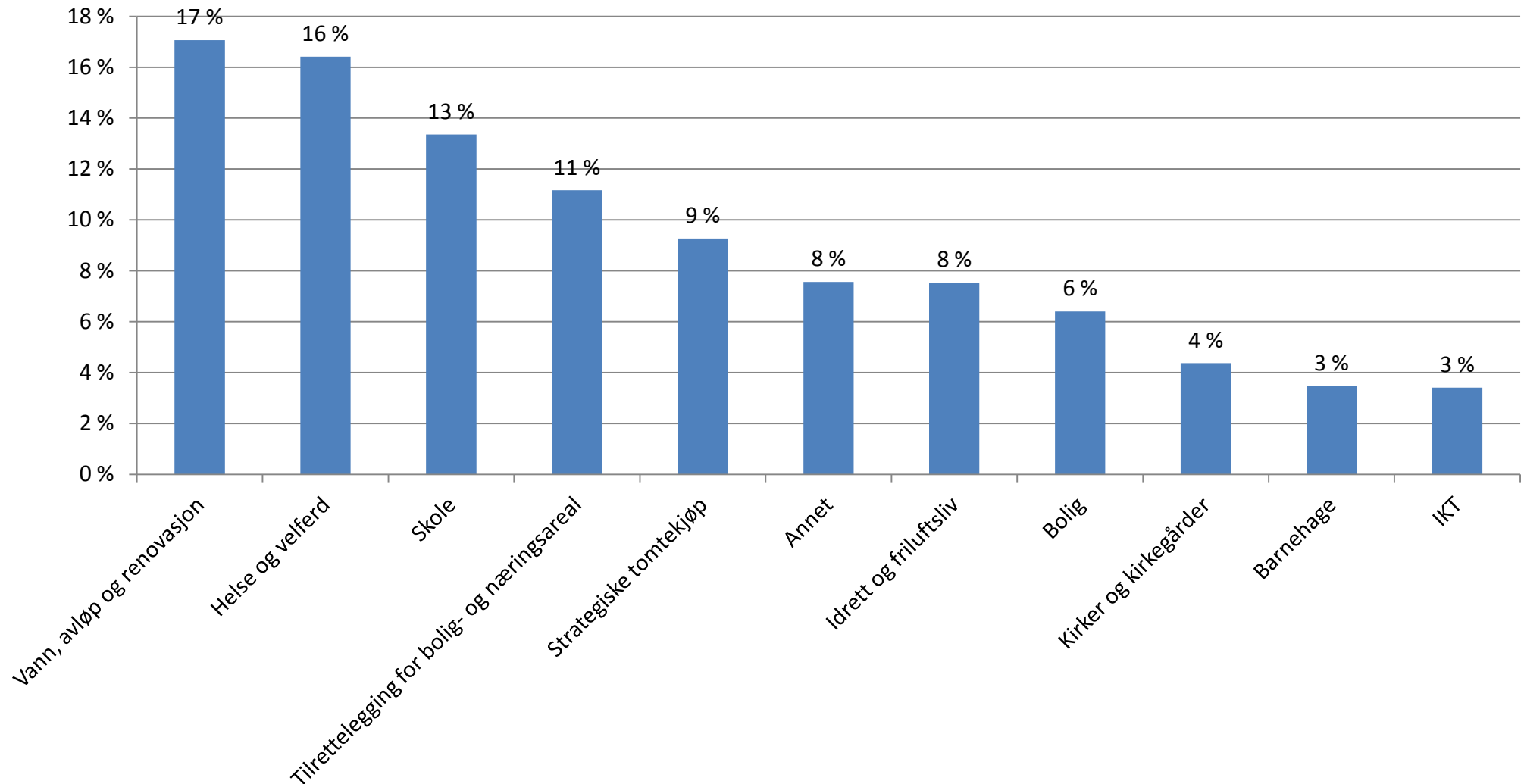
Investeringsutgifter i prosent av driftsinntekter

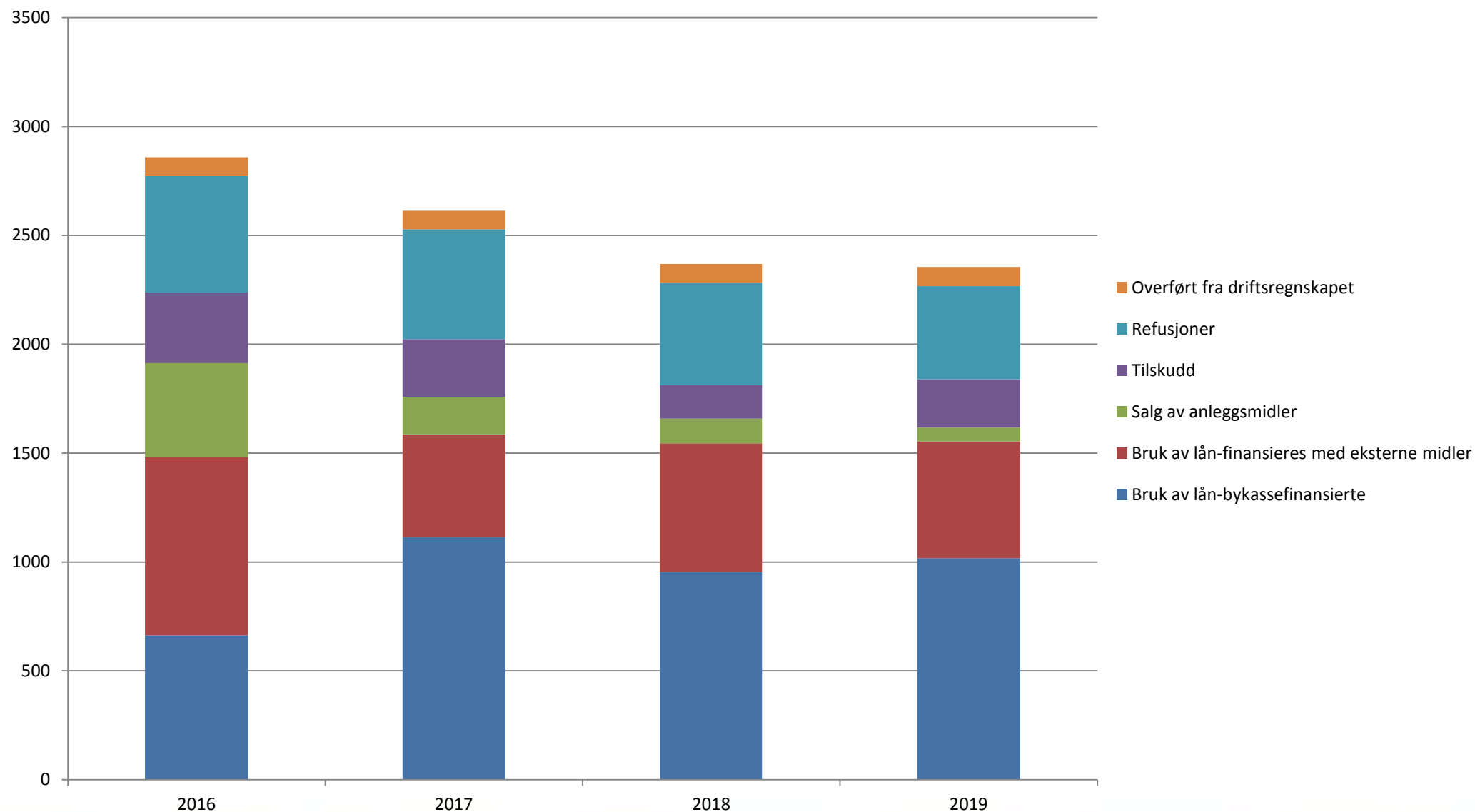
Gjeld fratrukket kommunens finansielle formue, i prosent av driftsinntektene

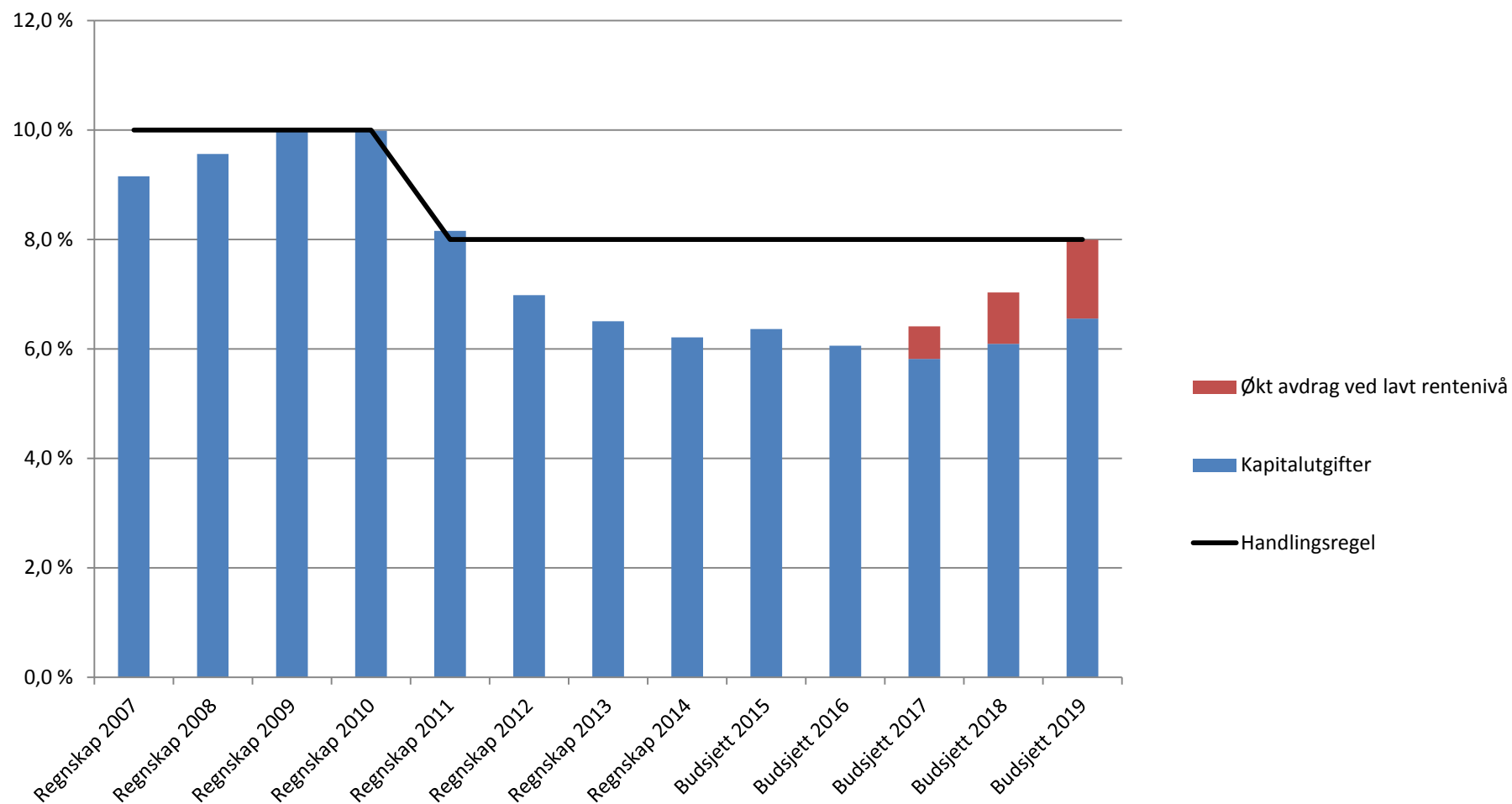
Fordeling av utgifter til investeringer på områder, 2016-2019

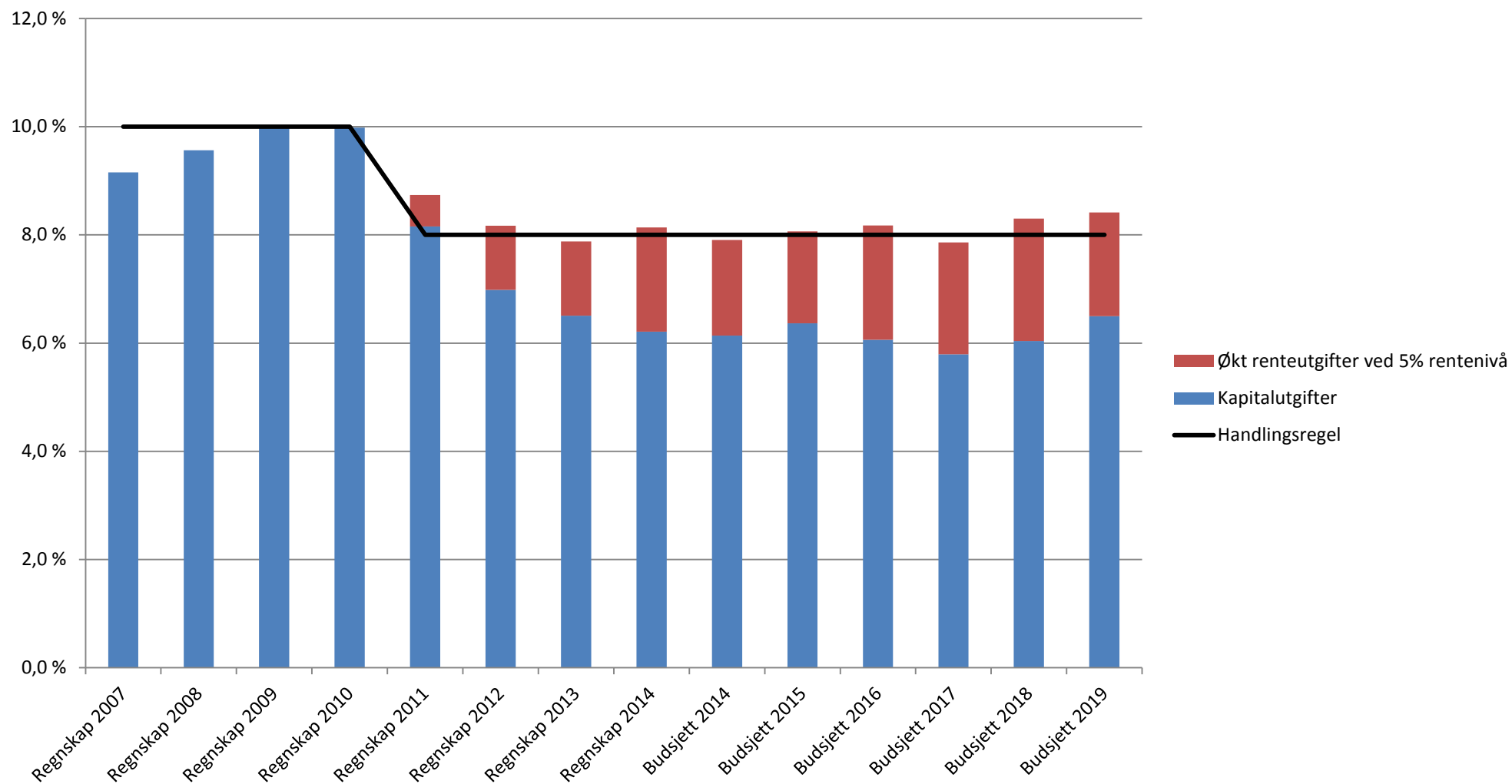
Investering og finansiering 2016-2019

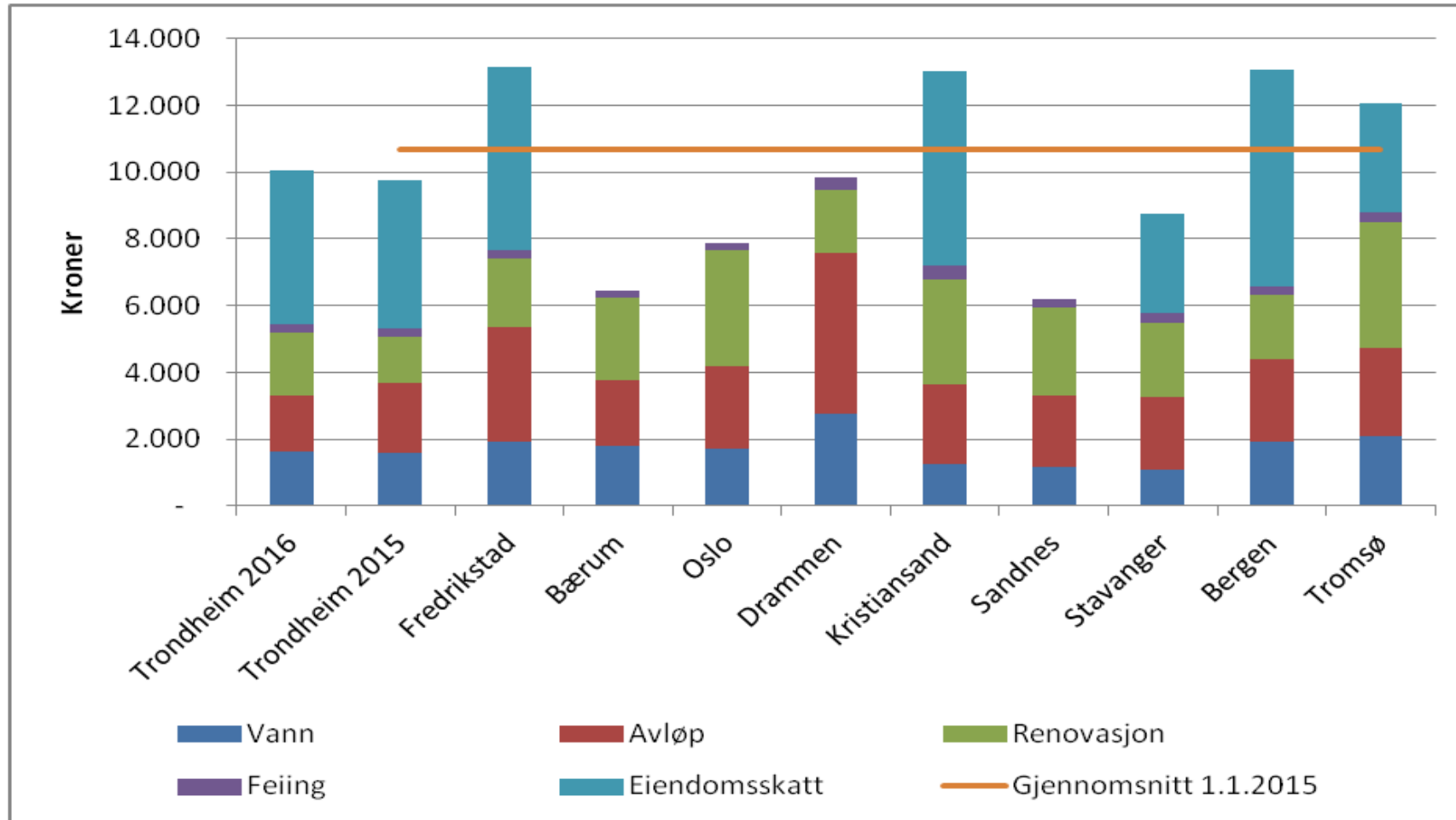
Handlingsregelen for kapitalutgifter

Handlingsregel med normalt rentenivå

Eiendomsskatt og VARFS-gebyr

Oppvekst og utdanning

Utfordringer

- Betydelig vekst i antall elever i skolene
- Behov for flere elevplasser
- Mange barn og unge med behov for spesialpedagogisk hjelp og støtte
- Mange barn og unge i fosterhjem og i institusjon
- Etterspørsel etter barnehageplass til barn som ikke har lovfestet rett

Strategier

- Hovedprioritering: Styrke det helhetlige læringsløpet fra barnehage til videregående opplæring
 - grunnleggende ferdigheter
 - læringsmiljø
 - kvaliteten på de ordinære tilbudene
 - samarbeid med foresatte
- Tidlig innsats – tidlig i alder og tidlig i forløp
- Kunnskapsbasert arbeid

Tiltak barnehager

- Økte tilskudd til private barnehager
 - Endret finansiering av private barnehager fra 2016 (19,3 millioner)
 - 100 prosent tilskudd til alle private barnehager (7,4 millioner)
- Økt pedagogtetthet i barnehagene
 - Tilpasning til presisering i pedagogforskriften i barnehageloven (6,1 millioner)
- Kommunal rabatt for flere barn i barnehage og SFO erstattes med behovsprøvd ordning.

Kommunal rabatt for flere barn i barnehage og SFO erstattes med behovsprøvd ordning.

- Kommunal særordning med 25 prosent rabatt fra og med unge nr to i barnehage og SFO avvikles fra 1.8.16.
- Stortinget har vedtatt :
 - Ingen husholdning skal betale mer enn seks prosent av inntekten til barnehage.
 - 20 timer gratis kjernetid per uke for fire- og femåringer fra familier med lav inntekt.
- Fortsatt rabatt 30 % for familier med to barn i barnehage, og 50 % for familier med tre.

Tiltak skoler

- Opprettholde høy lærertetthet i ordinær undervisning
- Én ekstra time i naturfag på mellomtrinnet (2,5 millioner)
- Bedre elevenes digitale ferdigheter
 - Kompetanseheving lærere (1,5 millioner)
- Styrke skoleledelsen ved de små skolene
 - Bratsberg, Lilleby, Okstad, Rye, Romolslia og Solbakken, (1 million)
- Styrke universitetsskolesamarbeidet
 - Budsjettet økes fra 0,8 til 2,1 millioner kroner

Tiltak Barne- og familietjenesten

- Bedre hjelpetiltak i hjemmet for å redusere bruk av fosterhjem og institusjoner
 - Flere medarbeidere i bydelenes familietiltak (5 millioner)
 - Styrke barneverntiltak for ungdom (1 million)
- Styrke skolehelsetjenesten (2,3 millioner)
- Styrke rusforebyggende arbeid for gravide rusmiddelavhengige og deres barn, og ungdomstjenesten i bydelene (1 million)

Investeringer: 1,7 milliarder

Skoler

- Slutfører Berg 2016, Lade skole med idrettshall 2018, Sjetne 2018 og Okstad 2018. Påbegynner Huseby og "Overvik" 2018

Barnehager

- Granåsen 2016, Øya 2016, Stubbanveien 2016, Risvollan 2018/2020 Kolstad/Saupstad barnehageløft 2019 og ny barnehage i Østbyen 2019

Barne- og familietjenesten

- Barnebolig 2016 og familiesenter med helsestasjon i Østbyen 2018

Innovasjon - digital meldebok

Helse og velferd

Kvalifisering og velferd - utfordringer

- Mottak av 700 flyktninger i 2016
- Flyktningene må lykkes med utdanning og yrkesdeltakelse.
- Økt bruk av økonomisk sosialhjelp
 - Generelt - og spesielt alder 18-24 år
- Lavere bemanning enn ASSS-kommuner i tjenester til utviklingshemmede
- Botilbud rusomsorgen

Helse og omsorg - utfordringer

- Lavere bemanning enn ASSS-kommuner i eldreomsorg - både velferdssentre og hjemmetjeneste
- Kraftig økning av antall eldre om ti år krever forberedelser nå
- Omstillingsbehov i pressede tjenester

Hovedstrategier

- Styrke befolkningens evne til å mestre egen hverdag gjennom tidlig innsats
- Styrke bemanningen
- Riktig kompetanse til rett tid
- Velferdsteknologi

Tiltak kvalifisering og velferd

- Sosialhjelp – bedre på arbeid og kvalifisering
- 40 prosent av flyktningene bosettes i det private boligmarkedet
- Nye lokaler til voksenopplæringen i november 2017
- Styrke grunnbemanningen i tjenester til utviklingshemmede med 25 millioner i 2016
- Bedre brukersammensetning ved tildeling av bolig til utviklingshemmede
- 44 nye leiligheter for rusmisbrukere ferdigstilles i 2016/17

Tiltak helse og omsorg

- Styrke tjenester til hjemmetjenestene med 35 millioner
- Styrke kompetansen og kvaliteten i helse- og velferdssentrene med seks millioner i 2016 til 26 millioner kroner i 2018
- Bedre standard på bekostning av vekst i antall sykehjemsplasser
- Flere akutt plasser (til i alt 25 plasser)
- 77 flere omsorgsboliger på Kattem og Persaunet
- Utbygging av infrastruktur for velferdsteknologi i og utenfor institusjon

Innovasjon – hverdagsmestring for eldre

Kultur og næring

Utfordringer

- Utvikle og etablere nye kunst- og kulturarenaer
- Skaffe tilstrekkelig areal for gravplasser
- Øke dekningsgraden for idrettsanlegg
- Sikre god planlegging og gjennomføring av store idrettsarrangement
- Tilrettelegge for fysisk aktivitet for flere
- Videreutvikle Trondheim som næringsby og studieby

Strategier

- Opprettholde Trondheims profil som kulturby for barn og unge
- Tverrfaglig samarbeid for etablering av kunst- og kulturarenaer
- Regulering av tilstrekkelig areal til kirkegårdsutbygging
- Oppfølging og implementering av plan for idrett og fysisk aktivitet
- Bygge ut anlegg både som hverdagsanlegg og for toppidrett
- Være pådriver og koordinator i ny fase av campus- og studieby samarbeidet
- Fortsatt tverrsektorielt arbeid for å utvikle bydelen Saupstad-Kolstad

Tiltak - kultur

- FYSAK-bibliotek på Ranheim: husleie 1,5 millioner, drift 3,9 millioner
- Økt tilskudd til:
 - tros- og livssynssamfunn: 0,5 millioner
 - drift av kirkegårder i takt med utbygging
 - drift av kunsthall: 2,8 millioner fra 2017 (delår i 2016)
 - Midt-Norsk Filmsenter : 0,3 millioner
 - Filminvest Midt-Norge: 1,4 millioner
- Oppfølging av kulturarenaplanen: 0,5 millioner til blant annet utredning av produksjonsarealer for kunstnere

Tiltak – idrett og friluftsliv

- Driftsmidler til nye turstier, løyper mm: 0,6 millioner
- Driftsmidler til nye idretthaller/idrettsanlegg: 2,4 millioner
- Tilsynsordning sommerdrift i idrettshaller: 0,2 millioner
- Snølagring i Granåsen: 1 million
- Gjennomføring av SuperCup 2016: 0,5 millioner
- Fortsatt søke- og planleggingsprosess VM på ski: 0,5 millioner
- Omlegging driftsrutiner idretts- og friluftsanlegg: -0,5 millioner
- Energieffektivisering idretts- og friluftsanlegg: -0,3 millioner

Investeringer kultur

Kultur - 515 millioner kroner i planperioden

- 444 millioner kroner til kirke- og kirkegårdsutbygging
 - 148 mill rehabilitering av kirkebygg
 - 336 mill kirkegårdsutbygging
- 51 millioner kroner til offentlig utsmykking (1,25 %)
- 20 millioner kroner til mindre investeringer kultur
- Investeringer Olavshallen avventer politisk veivalg.

Investeringer idrett

Idrett og friluftsliv - 766 mill i planperioden

- 37 millioner kroner til friluftsliv- og nærmiljøanlegg
- 630 millioner kroner til utbygging i Granåsen
- 99 millioner kroner til diverse investeringer idrett
- Utbygging av Trondheim Spektrum

Innovasjon

- prosjekt "snow for the future"

Byutvikling

En bærekraftig by

- Byfortettingen videreføres med god samordning av areal- og transportplanleggingen
- Bærekraftig og langsiktig forvaltning av naturmiljøet og matproduserende areal
- Sikre god luftkvalitet og redusere støy
- Sørge for godt og nok drikkevann
- Mer robust mot klimaendringer og ekstremvær
- Vedlikeholde kommunens store verdier i bygd miljø
- Klimagassutslipp skal være 25 prosent lavere i 2020 enn i 1991
- Fjerne miljøgifter fra havneområdet

En inkluderende og mangfoldig by

- Satse på en levende og inspirerende Midt-by
- Ta vare på byens kulturminner og identitet
- Videreføre samarbeidet med Næringsforeningen og andre aktører
- Nok areal til næringsetablering
- Legge til rette for at flere skal sykle eller gå
- Støtte opp under utviklingen av NTNU og en samlet campus

Tiltak – en bærekraftig by

- Inngå bymiljøavtale og gjennomføre prosjektene i Miljøpakken – viktige forhandlinger
- Øke innsatsen på vedlikehold vei og bygg (2+2+17,8 mill)
- Høy innsats på renhold i gater, parker og by-rom
- Redusere stasjonært energiforbruk med sju prosent
- Legge til rette for urban dyrking (1 mill)
- Partner i NTNU og SINTEF sine forskningssentre for klimatilpasning av det bygde miljø, KLIMA 2050, og for redusert klimagassutslipp, ZEN
- Gjeninnføre piggdekkgebyret (-23 mill)

Gjeninnføre piggdekkavgift

- Andelen som kjører piggfritt er sunket fra 80 prosent, da piggdekkgebyret ble opphevet i 2010, til om lag 65 prosent i dag.
- For å fremme befolkningens helse, redusere kostnader til renhold av gatene, og for lettere å tilfredsstille kommende skjerpede krav til luftkvalitet, foreslår rådmannen å gjeninnføre piggdekkgebyret fra 1. november 2016.

Tiltak inkluderende og mangfoldig by

- Videreføre arbeidet med vitalisering av bryggene og planarbeidet for Kjøpmannsgata (0,8 mill + planarbeid)
- Ny avtale om gatemøbler
 - Leskur, toiletter, bysykler for 300 mill
- Tilrettelegging for sykkel og gående
- Etablere bedre utendørs rekreasjonstilbud

Viktige investeringsprosjekt

- Prosjekt Renere Havn (91,3 mill. gjenstående)
- Ferdigstillelse av MeTroVann (560+113 mill)
- Ny Vikåsen vanntunell (215 mill)
- Utvikling av byrom/grøntanlegg (70 mill)
- Kjøp av grunn (942 mill)
- Opprusting Torvet (317 mill)
- Ikke rom for midler til parkeringskjeller under Torvet (-440 mill)

Innovasjon - ebyggesak

Herlig at hele søknaden er samlet på ett sted

Oversiktlig for proffsøkere

Nå kan vi i ro og mak se naboens planer

Troverdig for naboene

Å søke var jo mye enklere enn folk sa

Informativ for uerfarne

Digital erklæring tok meg bare et øyeblikk!

Effektiv for foretakene

Interne tjenester og arbeidsgiverområdet

Utfordringer

- Ledelse, ledelsesutvikling og lederstøtte
 - Enkeltenheter opplever stort arbeidspress i kombinasjon med høyt sykefravær og merforbruk
- Gevinstrealisering ved digitaliseringsprosjekter
 - For å hente ut gevinstene må digitalisering og organisasjonsutvikling gå hånd i hånd
- Tilstrekkelig styringskraft
 - Tydelig ansvar og god sammenheng og forutsigbarhet i styringsdialogen

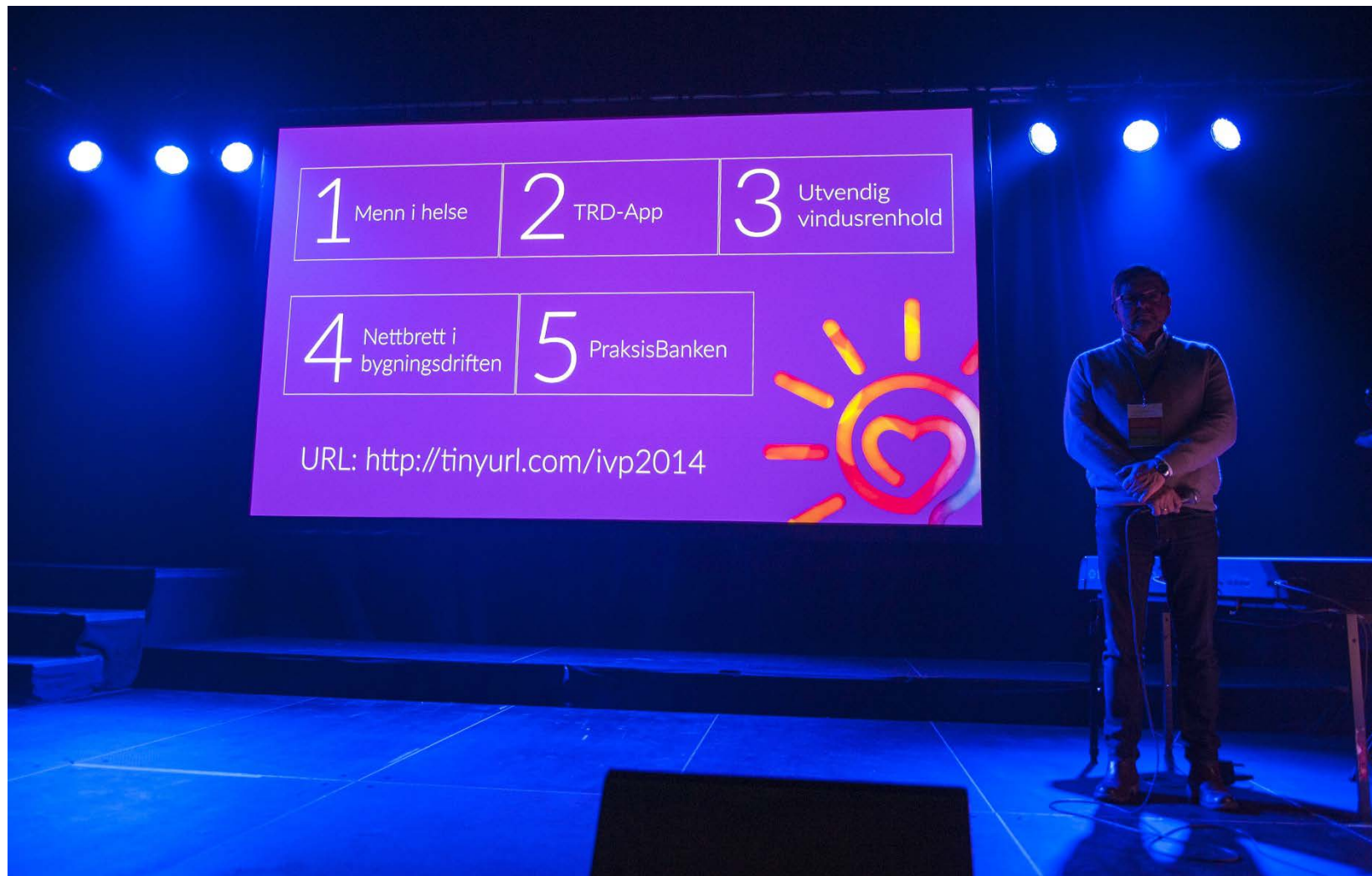
Strategier

- Trondheim kommunes arbeidsgiverpolitikk (under revisjon)
 - For eksempel ledelsesutvikling og lederstøtte
- Temaplan for IKT, digitalisering og velferdsteknologi 2015 – 2018
 - For eksempel digitalisering og standardisering av svar på henvendelser fra innbyggerne
- Trondheim kommunes strategi for forskning, utvikling og innovasjon *Universitets- og høyskolekommunen Trondheim 2015-2018.*
 - For eksempel innovasjon gjennom offentlige anskaffelser

Tiltak

- Målgruppa for kommunens lederprogram utvides
- Vi utvikler og tar i bruk nye digitale tjenester for å bedre samhandlingen med innbyggere og næringsliv
- Rådmannen dedikerer rådgivere i Rådmannens fagstab til oppfølging overfor enhetene, for å styrke organisering og økonomistyring

Innovasjon - kraftsamlinger

Budsjettet oppsummert

- Betydelig satsing på helseområdet
- Videreføring av høy lærertetthet
- Usikre tider – større driftsbuffer
- Forsvarlig investeringsnivå

21.10.2015